

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1867

Vragen van het lid **Van Haga** (Groep Van Haga) aan de Minister voor Langdurige Zorg en Sport over *de 43 miljoen die O₂ Health aan de Staat moet terugbetalen voor slechte mondkapjes* (ingezonden 12 januari 2023).

Antwoord van Minister **Helder** (Langdurige Zorg en Sport), mede namens de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (ontvangen 16 maart 2023).

Vraag 1

Hebt u kennisgenomen van het bericht «Bedrijf moet Staat 43 miljoen terugbetalen voor ondeugdelijke mondkapjes»¹?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Kunt u uitleggen hoe het mogelijk is dat het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport een dergelijk kostbare deal sloot met O₂ Health, terwijl dit bedrijf niet in staat was om aan de voorwaarden voor levering en kwaliteit te voldoen? Kunt u inzichtelijk maken welke voorwaarden door het ministerie zijn gesteld en op welke criteria is getoetst alvorens uw departement met O₂ Health in zee ging?

Antwoord 2

De deal is onder hoge druk tot stand gekomen in de eerste twee weken van de crisis. We werkten toen samen met de UMC's om mondkapjes in te kopen en deze leverancier deed al zaken met een UMC. Het was vrijwel de enige leverancier die in staat leek, juist in die eerste weken, in enig volume mondkapjes van enige kwaliteit te leveren. De eerste partij met geleverde mondkapjes werd goedgekeurd en de Staat heeft deze ook behouden. Nadien is gebleken dat de leverancier dit niet kon volhouden, in tegenstelling tot wat was overeengekomen.

¹ NOS, 12 januari 2022, «Bedrijf moet Staat 43 miljoen terugbetalen voor ondeugdelijke mondkapjes» (<https://nos.nl/artikel/2459531-bedrijf-moet-staat-43-miljoen-terugbetalen-voor-ondeugdelijke-mondkapjes>).

Vraag 3

Maakt de 45 miljoen euro die voor deze deal is aanbetaald door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport deel uit van de 5,1 miljard euro die onrechtmatig is uitgegeven aan coronamateriaal en waarvan een groot deel niet is verantwoord?

Antwoord 3

Ja, deze opdracht maakt deel uit van de € 5,1 miljard die als onrechtmatig is beoordeeld.

Vraag 4 en 5

Wie van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft het uiteindelijke akkoord gegeven voor de deal met O₂ Health? Op welke manier wordt deze persoon ter verantwoording geroepen voor de fouten die hierbij zijn gemaakt en wat zijn hiervan de consequenties?

Welke personen waren allemaal betrokken bij deze deal en op basis waarvan hadden zij een aandeel in de besluitvorming over deze deal?

Antwoord 4 en 5

De beleidsverantwoordelijke Minister heeft de eindverantwoordelijkheid en legt verantwoording af aan het parlement, ook over handelingen van betrokken ambtenaren en diens voorgangers. Om privacy redenen kunnen de namen van de medewerkers van VWS die bij deze inkoop betrokken waren, niet worden gedeeld.

Vraag 6

Kunt u de notulen van de overleggen met alle betrokken partijen over deze deal met de Kamer delen, alsmede de gesloten contracten en de inkooporders? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

In het vonnis van de rechtbank van 21 december 2022 vindt u informatie over de betrokken partijen, de gevoerde gesprekken en gegeven inkooporders. Dit vonnis is openbaar². Ik ben nagegaan welke informatie ik u verder nog kan verstrekken. Met het oog op onder meer het procesbelang van de Staat en de nog door de Staat te nemen acties om het geld daadwerkelijk terug te krijgen, zal ik u vertrouwelijk van informatie over de aan O₂ Health gegeven inkooporders voorzien. Het betreft een vijftal pro forma offertes en de daarop aansluitende opdrachtbrieven. Er zijn geen aparte contracten of door beide partijen vastgestelde notulen over deze transacties. Ik verzoek de voorzitter de stukken ter vertrouwelijke inzage te leggen voor de leden van uw Kamer³.

Vraag 7

Wat gaat er gebeuren met de 43 miljoen euro die door O₂ Health moet worden terugbetaald aan de Staat? Vloeit dit onrechtmatig uitgegeven belastinggeld terug naar de gemeenschap en zo ja, op welke manier? Zo nee, waarom niet en hoe wordt het dan wel besteed?

Antwoord 7

De Staat spant zich in om dit bedrag terug te krijgen en neemt gepaste actie, waaronder het leggen van beslag in privé en op aandelen. Eventuele ontvangsten gaan conform de begrotingsregels terug naar de algemene middelen.

Vraag 8

Bent u voornemens een onderzoek te starten naar alle bedrijven waarmee tijdens de coronacrisis door de overheid deals zijn gesloten voor het inkopen/leveren/producen van coronamateriaal, om in kaart te brengen welke gelden onrechtmatig zijn uitgegeven en/of niet de beoogde (kwaliteit en hoeveelheid van) materialen hebben opgeleverd? Zo ja, heeft u hiervoor

² ECLI:NL:RBNHO:2022:11446, Rechtbank Noord-Holland, C/15/318039 / HA ZA 21-374 (rechtspraak.nl).

³ Ter vertrouwelijk inzage gelegd, alleen voor de leden, bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

een onderzoeksplan en kunt u dit delen? Zo nee, waarom gaat u geen onderzoek doen?

Antwoord 8

Op 16 september 2022 heeft uw Kamer het rapport «Onderzoek inkoop PBM – (deel)Verslag van Handelingen inzake transacties Relief Goods Alliance B.V.» met kabinetsreactie op dit rapport ontvangen⁴. In die brief staat tevens genoemd dat er nog twee deelonderzoeken naar de overige inkopen van persoonlijke beschermingsmiddelen lopen. Wanneer de andere deelonderzoeken gereed zijn, worden deze met een kabinetsreactie aan uw Kamer gestuurd.

Vraag 9 en 10

Hoe reflecteert u in het licht van deze deal op het rapport van de Algemene Rekenkamer dat concludeert dat het financieel beheer van uw departement ondermaats is? Staat u nog altijd achter het eerdere statement van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport dat de coronacrisis ertoe leidde dat er «ongekende maatregelen» genomen moesten worden? Hoeveel onzorgvuldigheid is naar uw mening nog geoorloofd, wanneer er zoveel gemeenschapsgeld mee gemoeid is?⁵

Welke stappen zijn inmiddels ondernomen om het financieel beheer van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport te verbeteren? Is er een plan van aanpak en zo ja, kunt u dit delen?

Antwoord 9 en 10

Ik sta nog steeds achter het statement dat de coronacrisis ertoe leidde dat er ongekende maatregelen moesten worden genomen. Het betrof een uitzonderlijke situatie waarbij er wereldwijd tekorten waren aan Persoonlijke Beschermingsmiddelen (PBM). Medewerkers van het Ministerie van VWS zijn, mede op verzoek van uw Kamer⁶, dag en nacht bezig geweest om PBM voor de zorg in te kopen, waaronder de onderhavige transactie met O₂ Health. In 2020 constateerde de Algemene Rekenkamer ernstige tekortkomingen in het financieel beheer bij het Ministerie van VWS. Op 19 mei 2021 heeft de Minister van VWS een plan van aanpak verbetering financieel beheer aan uw Kamer gezonden⁷. Ondanks de in 2021 ingezette verbeteringen, uitbreiding van het aantal medewerkers in de financiële functie en verkregen inzicht in de benodigde vervolgstappen, erkent het Ministerie van VWS dat de tekortkomingen niet in een jaar kunnen worden opgelost. Deels ook vanwege de aanhoudende hectiek en urgentie van de coronabestrijding. Wel nam het aantal tekortkomingen met betrekking tot onrechtmatigheid af. Het Ministerie van VWS werkt aan verdere stappen om haar financieel beheer te verbeteren. U bent hierover op 12 mei 2022 geïnformeerd via de voortgangsbrief over het financieel beheer van het Ministerie van VWS⁸.

Vraag 11

Zijn er personen/partijen die winst hebben gemaakt met deze deal? Zo ja, welke personen/partijen zijn dat en om welke bedragen gaat het?

Antwoord 11

Dat is mij niet bekend.

Vraag 12

Wat gaat er gebeuren met de door O₂ Health geleverde mondkapjes die niet aan de kwaliteitseisen voldoen en dientengevolge niet zijn gebruikt? Worden deze mondkapjes, net zoals de slechte mondkapjes van de heer van Lienden, vernietigd? Zo ja, wat zijn hiervan de kosten?

⁴ Kamerstuk 32 805, nr. 148

⁵ NOS, 12 januari 2022, «Bedrijf moet Staat 43 miljoen terugbetalen voor ondeugdelijke mondkapjes» (<https://nos.nl/artikel/2459531-bedrijf-moet-staat-43-miljoen-terugbetalen-voor-ondeugdelijke-mondkapjes>).

⁶ In een door 15 partijen ingediende motie van 18 maart 2020 werd opgeroepen om topprioriteit te geven aan het verwerven van o.a. PBM (Kamerstuk 25 295, nr. 155).

⁷ Kamerstuk 35 830, nr. 5

⁸ Kamerstuk 35 925, nr. 185

Antwoord 12

Een deel van de mondkapjes is niet geaccepteerd en weer opgehaald door de leverancier. De overige mondkapjes die door O₂ Health zijn geleverd, zijn niet gebruikt en liggen op dit moment in een loods vanwege de juridische procedure. Nu de rechter de overeenkomst (grotendeels) heeft ontbonden, liggen de maskers in principe klaar voor O₂ om te worden opgehaald. Indien O₂ de maskers ophaalt, is het de verantwoordelijkheid van O₂ als distributeur dat de afgekeurde maskers niet kunnen worden ingezet.

Indien O₂ de maskers niet ophaalt, zullen deze mogelijk (duurzaam) worden verwerkt. De kosten voor eventuele duurzame verwerking zijn bekend na gunning van de aanbesteding van deze verwerking.

Volledigheidshalve verwijs ik -ten aanzien van de kwaliteit van de mondkapjes van RGA- naar mijn brief van 16 september 2022⁹. Daarin staat dat in het hoofdstuk «Kwaliteit» (van het «*Onderzoek inkoop PBM – (deel)Verslag van Handelingen inzake transacties Relief Goods Alliance B.V.*») de controle van de kwaliteit van de geleverde RGA-mondmaskers wordt beschreven. Hoewel er bij aanvang verschillende vragen waren over de kwaliteit van de geleverde PBM, is uiteindelijk door een zogeheten notified body vastgesteld dat de kwaliteit van de door RGA geleverde producten in orde was, zoals met de Kamer is gecommuniceerd.

⁹ Kamerstuk 32 805, nr. 148